

Джерела:

1. Колесникова, Т. А. Оценка результативности научных исследований: библиометрия / Т. А. Колесникова, Е. В. Матвеева // Наука та прогрес транспорту. – 2015. – № 4. – С. 7–22. DOI: 10.15802/stp2015/49190.
2. Top trends in academic libraries: A review of the trends and issues affecting academic libraries in higher education // C&RL News. – 2014. – Vol. 75, no. 6. – P. 294–302.
3. Колесникова, Т. О. Формування комунікаційних відносин при організації бібліотекою інституційного репозитарію ВНЗ // Вісн. Кн. палати. – 2011. – № 7. – С. 15–18.
4. Колесникова, Т. О. Науково-видавнича модель «Library Publishing» в університетських бібліотеках України та світу / Т. О. Колесникова, А. І. Миргородська // Вісн. Кн. палати. – 2015. – № 3. – С. 24–28.
5. Колесникова, Т. О. Бібліотека ВНЗ: відповідальність за поширення результатів наукових досліджень // Вища школа. – 2014. – № 4(118). – С. 7–26.
6. Hahn, K. Research Library Publishing Services: New Options for University Publishing / Karla Hahn. – ARL : Washington, DC, 2008. – 40 p. – <http://www.arl.org/storage/documents/publications/research-library-publishing-services-mar08.pdf>.

021.8(477)+061.2:02](477)

Барабаш Світлана Іванівна

Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут», Київ, Україна

БІБЛІОТЕЧНА АДВОКАЦІЯ ЯК КОМПЛЕКСНА ДІЯ ТА ПОКАЗНИК РОЗВИТКУ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА: ДОСВІД СЕКЦІЇ УБА З АДВОКАЦІЇ

Серед характерних ознак громадянського суспільства сучасна політологія вирізняє відокремлену від держави структуру суспільства, яка складається з громадян, їх добровільних асоціацій і об'єднань, вільні відносини між суб'єктами громадянського суспільства, саморегуляцію відносин між людьми, їх асоціаціями та добровільними об'єднаннями, багатство соціальних ініціатив тощо. У розвиненому громадянському суспільстві, яке характеризується високим рівнем політичної організованості, активно функціонують суспільні організації. До останніх належать політичні партії, громадські організації, об'єднання й рухи, конфесії і т. ін., які разом з окремими громадянами становлять структуру громадянського суспільства [1].

Процес розбудови громадянського суспільства неможливий без відкритого доступу до інформації, однаково рівних умов для інтелектуального розвитку та самореалізації усіх членів громади. Ці функції бере на себе бібліотека, яка покликана робити людину сильнішою через знання, об'єднати людей та ідеї, зруйнувати межу між тими, у кого є доступ до

інформації, і тими, у кого його немає. Усвідомлення цього місцевими і національними лідерами, всіма громадянами України дає великі шанси для вирішення проблем фінансування бібліотечних установ, покращення їх матеріально-технічної бази, доступності їхніх ресурсів, інформатизації бібліотечного сервісу та інших питань. Тому вкрай важливим є процес представлення інтересів бібліотек і користувачів перед тими, хто уповноважений приймати рішення [2].

Проблеми галузі – імідж бібліотеки в суспільстві, неможливість надання бібліотеками послуг, які відповідають сучасним інформаційним потребам користувачів, недосконалість бібліотечної нормативно-правової бази вирішуються шляхом загальних системних дій із застосуванням знань з адвокації бібліотек, поширення яких у вітчизняному бібліотечному середовищі належить Українській бібліотечній асоціації (УБА) [3]. Наша організація опікується інтересами української бібліотечної громади, захищає права бібліотек, бібліотекарів та користувачів. Низка проектів УБА 2008-2015 рр. зробила вагомий внесок у розвитку демократичних ініціатив, спрямованих на захист та лобіювання інтересів бібліотек, досягла вагомих результатів щодо привернення уваги суспільства і влади до бібліотек, змінила імідж бібліотеки в Україні, зробила її більш привабливою для користувачів і бібліотекарів.

За останні роки за ініціативи УБА відбулися суттєві зміни у модернізації матеріально-технічної бази бібліотек в Україні, сформовано і продовжується робота з підтримки позитивного іміджу бібліотек у суспільстві, підвищено рівень володіння інформаційними технологіями тисяч бібліотечних працівників.

Помітно покращились відносини бібліотек з органами влади. Відбулася значна зміна іміджу бібліотек як сучасних інформаційних установ, що надають доступ до світових інформаційних ресурсів. Проведена фундаментальна робота з розробки навчальних матеріалів з адвокації, які сьогодні використовуються як основа підготовки і перепідготовки бібліотекарів. За останні роки нарощено потужний потенціал УБА, що сприяв підвищенню її організаційної спроможності та укріпленню бібліотечного сектора України в цілому. Суспільство та користувачі бібліотек активно залучені в процес прийняття рішень щодо надання бібліотечних послуг.

Бібліотечна адвокація УБА як спланована, ретельно розроблена та послідовна діяльність щодо підвищення обізнаності у важливих для бібліотек проблемах урядовців, потенційних партнерів, грантодавців, суспільства в цілому мала великий резонанс у засобах масової інформації. Конкретні сплановані зусилля, спрямовані на отримання бібліотеками підтримки та розуміння протягом тривалого часу через різноманітні засоби й форми роботи

знайшли відгук у Міністерстві культури України, про що декларовано останнім часом цим відомством.

Як правило, бібліотечна адвокація використовує багато інструментів маркетингу та зв'язків з громадськістю, проте є окремим напрямом – дією, спрямованою на зміну стану проблеми. Її ціль - визначення та озвучення потреб бібліотечної громади, вирішення існуючої проблеми, сприяння поширенню певних поглядів, вплив на структури, що визначають політику. Така дія, а саме співпраця з державною владою, представниками законодавчих органів і урядовими чиновниками, вплив на ділові кола з метою сприяння або протистояння ухваленню певних законодавчих актів, визначила пріоритетні напрями діяльності Української бібліотечної асоціації. А лобізм, як інструмент демократії, яким користуються відкрито у формі переконань, діалогу, полеміки та обміну інформацією, став предметом обговорення і застосування в бібліотечних колах паралельно з такими функціями бібліотечних зв'язків із громадськістю, як робота з пресою, реклама послуг, корпоративні зв'язки, розвиток позитивного іміджу українських бібліотек [4, 5].

Соціально-комунікаційна діяльність бібліотеки як установи обов'язково передбачає стратегічний характер, тобто передбачає застосування наукового підходу, зокрема проведення аналізу проблеми, визначення мети, цільових груп, стратегії, методів і каналів, а головне — планування і результативність. Такий підхід УБА стимулює через систему науково-освітніх проектів, неформальних шкіл та тренінгів з підвищення кваліфікації бібліотечних фахівців. Особливе місце належить постійним щорічним літнім школам з адвокації, які ініційовані секцією УБА з адвокації та стратегічними партнерами – регіональними бібліотечними організаціями, ОУНБ, районними держадміністраціями. Перша, друга та третя літні школи пройшли за підтримки Вінницької ОУНБ ім. К. А. Тімірязєва, Миколаївської ОУНБ ім. О. Гмирьова та Херсонської ОУНБ ім. О. Гончара. Програми шкіл передбачають вирішення завдань сучасної бібліотечної адвокації, навчання спеціалістів адвокаційним методикам і технологіям, пошук нових підходів у діалозі з владою. Успіх проведення усіх шкіл виявився очевидним. Тільки у 2012-2015 рр. учасниками літніх шкіл з адвокації стали 85 членів Української бібліотечної асоціації, яких підтримало керівництво бібліотек і які запропонували у своїх заявках оригінальні ідеї для адвокаційних кампаній УБА. Усі учасники залишили позитивні відгуки і виявили готовність до продовження такого навчання та поширення отриманого досвіду.

Отриманий досвід УБА дозволяє усвідомити бібліотечну адвокацію як комплексну дію та показник розвитку громадянського суспільства. Сьогодні заходи з адвокації є невід'ємною частиною діяльності Української бібліотечної асоціації, яка підтримує свій

статус, організаційну спроможність та сталість, що забезпечує перспективи професійного розвитку її дійсних членів.

Джерела:

1. Загальна теорія держави і права: / М. В. Цвік, В. Д. Ткаченко, Л. Л. Богачова та ін.; за ред. М. В. Цвіка, В. Д. Ткаченка, О. В. Петришина. — Харків: Право, 2002. — 432 с.
2. Петрова Л. Г. Бібліотечний менеджмент як концепція управління / Л. Г. Петрова // Вісн. КНУКіМ. Педагогіка. — 2001. — № 5. — С. 95–105.
3. Загуменна В. В. Адвокація: представлення інтересів бібліотек / В. В. Загуменна ; Укр. бібл. асоц., Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв, Центр безперерв. інформ.-бібл. освіти, Голов. тренінг. центр для бібліотекарів. — К. : Самміт-книга, 2012. — 60 с.
4. Барабаш С. І. Адвокація бібліотек: мета, структура, основні напрями діяльності / С. І. Барабаш // Вісн. Харк. держ. акад. культури : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. М. Шейка. — Х., 2011. — Вип. 34. — С. 150–156.
5. Барабаш С. І. Адвокаційна діяльність бібліотек – головні принципи та завдання / В. В. Загуменна, С. І. Барабаш // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики : VII Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 25–27 трав. 2010 р. — К., 2010. — С. 64–65.

УДК 021.1:316.7

Поліщук Тетяна Ігорівна

Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ В РОЗБУДОВІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА ПРИКЛАДІ ВИШГОРОДЩИНИ

Актуальність даної теми обумовлена процесами активізації розбудови громадянського суспільства після Революції Гідності та ролі в даному процесі інформаційних й освітніх осередків і бібліотек зокрема. Важливою галуззю культури в сучасній Україні безумовно є бібліотеки, що служать інтересам громади, а тому їх вплив на формування принципів функціонування громади є безсумнівним.

На сьогоднішній день у Вишгороді та Вишгородському районі Київської області усі бібліотеки об'єднані в централізовану бібліотечну систему, що налічує 39 бібліотек, з яких 35 знаходяться в сільській місцевості. За деякими даними перша хата-читальня у цьому районі з'явилася у 1920 році в с.Нові Петрівці [1, с.37].

Потреба реформування бібліотек обговорюється в Україні досить давно. Однак, процес цей доволі складний, адже для цього необхідне достойне фінансування. Працювати